

Krajina je odrazem společnosti

Autor: **Markéta Vrabcová**

Praha: Krajina, ve které žijeme a která nás obklopuje, je nejen zdrojem naší obživy, ale vždy uchovává i významné kulturní hodnoty, které jsou důležité nejen pro naši současnost, ale i pro budoucí generace. Tyto hodnoty také ve velké míře vypovídají o preferencích a celkové orientaci dané společnosti. Uchování těchto hodnot je pro existenci kultury klíčové. Doktorand kulturologie na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy PhDr. Jan Vávra se tímto aspektem

kultury dlouhodobě zabývá.

Ma katedře kulturologie vedete seminář o sociální a kulturní ekologii. Velkou část své pozornosti na tomto semináři věnujete kulturním a estetickým aspektům krajiny. Co všechno podle vás hraje roli při estetickém hodnocení krajiny?

Estetické hodnocení krajiny ovlivňuje spousta faktorů. Je to krajina samotná, její charakteristiky a vzhled. Svou roli hrají i další podmínky, jako například počasí, světlo, ale i zvuky v krajině. Jinak se díváme na určitou krajinu za bouřky a deště, jinak za krásného slunečného dne. A zcela zásadní při vnímání krajiny je osobnost každého jedince. Svou roli hrají nejen jeho povaha a vědomosti, ale i momentální rozpoložení, či nálada. Vnímání krajiny je individuální, ale koncept toho co to krajina je a jaká krajina je krásná, je do určité míry historicky a kulturně dán. Například hory byly před dvěma sty lety obecně považovány za ošklivé a navštěvovalo je jen pár podivínů, v současnosti jsou hory vnímány jako hezké a jsou cílem mnoha turistů.

Může mít estetickou hodnotu třeba i industriální krajina?

Myslím, že vnímání a oceňování industriální krajiny prochází pozvolnou proměnou a pomalu si uvědomujeme, že i tato krajina má v sobě něco zajímavého a poutavého. V roce 2000 byla sepsána Evropská úmluva o krajině, kterou později podepsala i Česká republika. V úmluvě se doslova píše o důležitosti městských krajin, poškozených krajin i krajin všedních. To ilustruje posun ve vnímání krajiny, která přesně spadá do definice industriální krajiny. Industriální krajiny jsou vlastně připomínkou naší nedávné minulosti, stejně tak jako jsou hrady a zámky památkami z minulosti mnohem starší.

Jak si můžeme představit kulturní hodnotu krajiny? O co se vlastně jedná?

Odhlédneme-li od estetického hodnocení krajiny, zda je hezká či ošklivá, malebná či fádni, je krajina také nositelem informace a kontinuity kultury. V současnosti je tato funkce krajiny oslabena, protože velká část těchto informací je uchovávána a sdílána v tištěných a audiovizuálních médiích. Dříve byl prostor, krajina spolu s ústní tradicí, nejdůležitějším zdrojem informací udržujících kulturní identitu. Vzhled domů, struktura polí a luk, péče o potoky a řeky, ochrana kulturních památek, stavby silnic a dálnic, ochrana přírodních území, to jsou všechno jevy, které nám říkají kdo jsme, co preferujeme a jaké máme hodnoty. Všechny tyto jevy můžeme číst v krajině.

Kulturní a estetické hodnocení krajiny je spojené i s její ochranou, snahou o zachování původního vzhledu. Jak se mohou podle vás jednotlivci, kteří žijí v blízkosti nějaké esteticky či kulturně hodnotné krajiny, zapojit aktivně do její ochrany?

Určitě se mohou zkusit zkontaktovat s nějakým místním občanským sdružením, které se podobnými aktivitami zabývá nebo si založit sdružení vlastní. Nebo se jen tak domluvit a něco pro konkrétní památku či krajinu udělat. Myslím si ale, že před samotnou akcí je nutné vše dobře promyslet a probrat s místními úřady či odborníky na danou věc, aby konkrétní kroky opravdu památce či krajině prospěly a ne naopak. Když se podaří dát dohromady určitou skupinu lidí se společným zájmem, výsledkem může být nejen péče o tu či onu krajinu, ale i probuzení zájmu lidí o své okolí a posilování sounáležitosti uvnitř nějaké komunity. Tudy vede cesta k fungující občanské společnosti.

Co se děje

Brožury kulturních památek

KRAJ Vysočina: Kraj vydal novou sérii brožur kulturních památek a přírodních zajímavostí. Projekt za 4,4 miliónu je z velké části hrazen z EU.

11.7.2011

Festival Colours of Ostrava je bez bariér

OSTRAVA: Desátý ročník festivalu Colours of Ostrava chce nabídnout kvalitnější servis také návštěvníkům se zdravotním znevýhodněním.

11.7.2011

Projekt je ohrožen

KARLOVY VARY: Projekt revitalizace Císařských lázní je ohrožen. Přestože Magistrát města Karlovy Vary již před dvěma lety souhlasil s projektem revitalizace Císařských lázní, kdy měl rašelinový pavilon ustoupit technickému zázemí celého objektu, nyní změnil názor.

11.7.2011

Další jednání o Slovanské epopeji

BRNO: Budoucnost zámku v Moravském Krumlově a Slovanské Epopeje Alfonse Muchy byly hlavním tématem jednání, které proběhlo koncem června.

11.7.2011

Michal Hašek: Jsme hrdi na historii Moravy

JIHOMORAVSKÝ KRAJ: Stejně jako na radnicích a obecních úřadech 220 měst a obcí Moravy tak také na budově jihomoravského hejtmanství zavlála v minulých dnech vedle státní vlajky ČR a Jihomoravského kraje také moravská vlajka.

11.7.2011

Navštivte sídlo církevních hodnostářů

OLOMOUC: Arcibiskupský palác je od svého vzniku až do současnosti sídelní rezidencí olomouckých biskupů a arcibiskupů (od roku 1777).

9.7.2011

Vesnice roku 2011 na Vysočině

DOMAMIL: Porota krajského kola soutěže Vesnice roku letos rozhodla, že Vesnicí roku 2011 se na Vysočině stává a zlatou stuhu získává obec DOMAMIL.

8.7.2011

Den pro děti začal netradičně na plachetnici

Angažujete se někde jako dobrovolník s cílem zachovat nějakou krajinu či památku v původním stavu, uchovat ji pro budoucí generace?

S kamarády ze střední školy již přes deset let jezdíme každoročně pod vedením Jiřího Jánského, profesora dějepisu z Gymnázia Nad Alejí v Praze 6, na hrad Rýzmbek u Kdyně v západních Čechách. V rámci možností tam buď provádíme archeologické výkopy, samozřejmě pod vedením odborníků, nebo se snažíme hrad vyčistit a trochu opravit, aby byl prostě hezčí. Povedlo se nám vykopat původní zřícenou bránu hradu, kterou experti na středověké stavby znovu postavili, a upravit nádvoří do podoby alespoň trochu bližší té původní středověké. Vzhledem k tomu, že hrad je zříceninou již přes 400 let, je na něm ještě spousta práce. Letní pobyt na hradě je pro většinu z nás i dovolená, takže se nevěnujeme jen práci, ale i odpočinku. Ovšem vzhledem k tomu, že se v průběhu roku na hradě vystřídá více takových skupin, práce postupuje a hrad se pozvolna mění.

Co považujete za největší společenské, ekologické problémy, které dnes ohrožují a narušují kulturní hodnotu krajiny?

Asi největším problémem současné krajiny je povrchová těžba hnědého uhlí a zastavování půdy rozlehlými stavbami skladů, industriálních center a dálnic. Velkoplošná těžba hnědého uhlí úplně maže jednu vrstvu krajiny a vytváří krajinu zcela novou bez jakékoliv historie. Zastavěnou půdu už navždy vyřazujeme z půdního fondu, což je nevhodné především u kvalitní zemědělské půdy. Stavby rychlostních silnic a dálnic způsobují velkou fragmentaci krajiny, která vadí zvířatům a v některých případech to může narušovat i kulturní aspekty krajinného rázu, například možná výstavba silnice R 35 pod Troskami v Českém ráji. Do velké míry je to otázka preferencí společnosti. Mnoho silnic a dálnic lze stavět tak, že narušují krajinu méně než je nutné. Ovšem většinou to stojí víc peněz. V lokálním měřítku vidím problém především v nezájmu o místní krajinu. V době, kdy většina lidí v krajině každodenně nežije a pohybuje se v ní většinou autem, snadno dojde ke ztrátě zájmu o krajinu. Krajina, o kterou se nikdo nestará ani nezajímá může postupně získávat novou zajímavou identitu, například tzv. „nová divočina,“ což jsou opuštěná místa především na periferiích měst. Na druhou stranu se také může stát ideálním místem pro skládky, černé stavby a další ekologicky i společensky nebezpečné jevy.

Vidíte z této situace nějaké východisko?

Samozřejmě se nelze vracet do žádných idealizovaných „zlatých časů krajiny,“ žádné zlaté časy totiž nikdy nebyly. Musíme vycházet ze současného stavu, kdy každodenní kontakt s krajinou není samozřejmostí pro většinu lidí. Jak jsem již řekl, na místní úrovni vidím východisko v probuzení zájmu o své okolí a společných aktivitách místních komunit. Na celostátní úrovni lze doufat v neustálou debatu mezi odborníky, státní správou i širokou veřejností o společenských, kulturních, ekologických i ekonomických hodnotách současné kulturní krajiny. Tím, že neustále zkoumáme krajinu a ptáme se jaké hodnoty v ní sami vidíme, se dozvídáme mnoho o krajině i o nás samotných. To je dobrý základ pro další diskuzi. Dá se říci, že krajina je tak trochu zpozděným zrcadlem společnosti a do zrcadla by se každý měl jednou za čas podívat.

Více info: www.ecoology.org

Článek byl publikován: 28. Červen 2011 - 16:20, vložil Ludmila Kučerová

Zařazeno v kategoriích: [Články a komentáře](#) [Hl. m. Praha](#) [Ostatní](#)

[Přidat komentář](#)

140x přečteno

[Verze pro tisk](#)

Starší čísla Místní kultury

- [Ročník 2003](#)
- [Ročník 2004](#)
- [Ročník 2005](#)
- [Ročník 2006](#)
- [Ročník 2007](#)

Hledání v tištěných číslech

Hledat ve starších (tištěných) číslech Místní kultury a přílohách:

Vydavatel

Místní kulturu vydává Národní informační a poradenské středisko pro kulturu - NIPOS

ISSN 1803-2818

Návštěvy	
Celkem	333742
Týden	1639
Dnes	94
Online	12

Inzerce

Redakce časopisu Místní kultura stále hledá externí dopisovatele z celé ČR.

Máte literárního ducha, lehké pero a kamarádíte se s českým jazykem? Jste součástí kulturního dění a rádi se podělíte o své zkušenosti? Pošlete ukázkový text na e-mail: [redakce\(zavináč\)mistnikultura.cz](mailto:redakce(zavináč)mistnikultura.cz), nebo se ozvěte na tel. 221 507 923

MOKRÉ: Koncem června se konal v Mokřém na Rychnovsku první dětský den s názvem Den pro děti. Program byl velmi bohatý, jen počasí v posledních dnech připomínalo spíš duben. 8.7.2011

Na tajemný dobříšský zámek za úplňku

DOBŘÍŠ: Druhý ročník Prohlídek zámku za úplňku, navazující na oblíbené noční prohlídky, připravila na letní měsíce Správa dobříšského zámku.

8.7.2011

- [Krajská soutěž Vesnice desetiletí](#)
- [„Vyfoť projekt“](#)
- [Divadlo ve stodole](#)
- [Posílejte filmařům vtipné gagy](#)
- [Hrad Bečov se dočká obnovy](#)
- [Kavárna POTMĚ zase za rok](#)
- [Evropou budou putovat špičkoví čeští hudebníci](#)
- [Výhodné předplatné ještě týden](#)
- [Traxleři se těší do Vysokého Chlumce](#)
- [Hradní příkop je přístupný](#)

[více zpráv >>>](#)